

Länstyrelserna

Kameraövervakning 2016

Länstyrelsernas nationella tillsynsrapport

Rapporten är sammanställd av:
Linnea Tegernäs, enheten för tillstånd
vid Länsstyrelsen i Stockholms län
Omslagsfoto: Hans Engbers, Mostphotos
ISBN-nummer: 978-91-7281-729-6

Innehåll

Inledning	5
Bakgrund och inriktning av den nationella tillsynen	5
Länsstyrelsernas tillsyn och syftet med den.....	5
Metod	6
Sammanställning av 2016-års tillsyn.....	6
Övergripande iakttagelser	6
Anmärkningar.....	7
Åtgärder med anledning av brister vid tillsyn	7
Slutsatser	8
Bilaga 1 – Tabell med sammanställning av tillsynen	10

Inledning

Rapporten avser redovisning av utfallet av länsstyrelsernas genomförda tillsyn. Vid tillsynen har badanläggningar granskats i enlighet med länsstyrelsernas nationella tillsynsplan avseende kameraövervakning för verksamhetsåret 2016. Syftet med länsstyrelsernas tillsyn är att se till att lagstiftningen på området efterlevs och att enskilda inte utsätts för otillbörlig integritetskränkning. Länsstyrelsernas tillsyn regleras i kameraövervakningslagen (2013:460), förkortad KÖL.

Bakgrund och inriktning av den nationella tillsynen

Av 39 § KÖL framgår att länsstyrelsen utövar tillsyn över kameraövervakning av platser dit allmänheten har tillträde. Länsstyrelsen ska också se till att tillståndskravet och anmälningsplikten för uppsatta övervakningskameror som inte tagits i bruk följs.

Länsstyrelsernas tillsynsverksamhet utförs av respektive länsstyrelse i den omfattning som svarar mot behovet av tillsyn i respektive län samt tilldelade resurser. I syfte att effektivisera och få ökad uppmärksamhet kring länsstyrelsernas tillsyn över kameraövervakningen i samhället, och därigenom öka effekten av tillsynen, har sedan ett antal år en gemensam prioritering av tillsynen gjorts.

En gemensam nationell inriktning på tillsynen är viktig och har flera syften, bland annat följande.

- Rättssäkerhet för tillsynsobjekten, genom en likartad och förutsebar bedömning.
- Bred verkan och genomslag nationellt inom tillsynsområdet.
- Möjlighet till en samlad riskbedömning, utifrån det nationella utfallet.
- Underlättad uppföljning nationellt, vilket kan utnyttjas av respektive enskild myndighet.

Länsstyrelserna har i en nationell samverkansgrupp för kameraövervakning utformat förslag till plan för tillsynsarbetet år 2016. Planen har därefter fastställts av chefsjuristnätverket. Länsstyrelserna har inom ramen för den nationella tillsynsplanen för verksamhetsåret 2016 valt att granska badanläggningar samt därtill hörande verksamheter, som exempelvis restauranger, gym etc.

Länsstyrelsernas tillsyn och syftet med den

Enligt kameraövervakningslagen utövar länsstyrelsen tillsyn över sådan kameraövervakning som avser en plats dit allmänheten har tillträde. Länsstyrelsen får inom ramen för sin tillsynsverksamhet meddela de förelägganden som behövs för att lagen, och sådana föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen, ska följas. Länsstyrelsen kan förena sådana beslut med vite.

Dessutom har länsstyrelsen rätt att få tillträde till kontrollrum och andra delar av en övervakningsanläggning samt begära upplysningar av den som bedriver kameraövervakningen. Detta gäller även i fråga om den som för någon annans räkning har hand om övervakningen. Om den som bedriver kameraövervakning eller den som för någon annans räkning har hand om övervakningen inte ger länsstyrelsen tillträde, eller inte lämnar de upplysningar som begärs får länsstyrelsen förelägga om rättelse med vite. Länsstyrelsen har även möjlighet att ta hjälp av polishandreckning för att få tillträde till lokalerna.

Tillsynen inom kameraövervakning har stor betydelse för att säkerställa att tillbörlig hänsyn tas till enskildas personliga integritet. På platser som besöks av allmänheten i rekreationssyfte gör sig integritetsintresset särskilt starkt gällande. Det ställer ofta större krav på sökandens behov av kameraövervakning.

Länsstyrelsen ska se till att de som bedriver kameraövervakning uppfyller de krav som föreskrivs i kameraövervakningslagen. Syftet med tillsynen är att länsstyrelsen ska upptäcka, påtala och se till att de som bedriver kameraövervakning gör det i enlighet med lagen samt i enlighet med meddelade tillstånd.

Metod

Tillsynen har främst skett genom besök på platsen för kameraövervakningen samt på den plats där förvaring och hantering av bildmaterialet sker. Länsstyrelserna har haft möjlighet att göra såväl på förhand anmälda inspektioner som oanmälda inspektioner. Vid besöken har särskilt uppmärksammats om:

- någon övervakning sker utan tillstånd,
- om fler kameror används än vad tillståndet tillåter,
- om kamerornas upptagningsområde följer tillståndet,
- om verksamheten ändrats på platsen men kameraövervakning fortfarande sker,
- att lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder har vidtagits för att skydda det upptagna bild- och ljudmaterialet,
- att upplysning om kameraövervakningen sker med tydlig skyltning,
- att eventuella villkor om tidpunkter för övervakning följs med mera.

Sammanställning av 2016-års tillsyn

Övergripande iakttagelser

I den gemensamma tillsynen har 20 av 21 länsstyrelser deltagit. I projektet har totalt 145 anläggningar granskats varav 40 hade kameror som kunde riktas mot plats dit allmänheten hade tillträde. Länsstyrelserna har sammanlagt riktat anmärkningar mot 29 av dessa badanläggningar. Tre anläggningar bedrev kameraövervakning trots att de helt saknade tillstånd.

En inspektion avser en plats oavsett om den innehåller mer än ett tillstånd till kameraövervakning. En registrerad anmärkning kan innehålla flera upptäckta felaktigheter.

För information om hur många badanläggningar respektive länsstyrelse granskat samt vilka anmärkningar som riktats mot tillståndshavarna i respektive län, se bilaga 1.

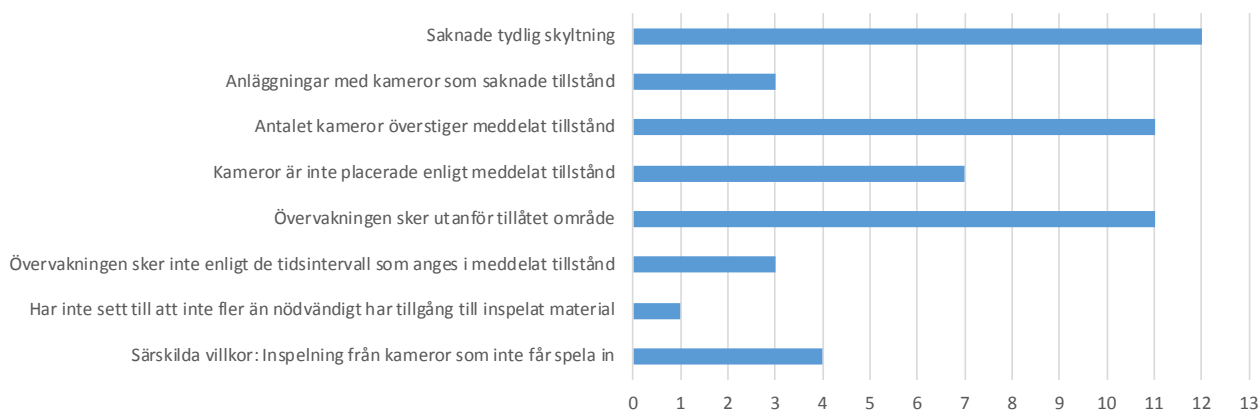
Anmärkningar

Den vanligaste anmärkningen var att tydlig skyltning saknades. Totalt 12 badanläggningar i sex län bedömdes inte uppfylla kraven på upplysningsplikt i 25 § kameraövervakningslagen.

I tillstånden anges hur många kameror tillståndshavaren får sätta upp. Sammanlagt rapporterades 11 badanläggningar där antalet kameror översteg antalet kameror som Länsstyrelsen beviljat i tillståndet. Lika många badanläggningar fick anmärkning på grund av att övervakningen inte bedrevs av tillåtet område enligt meddelat tillstånd. I tillstånden meddelas inte sällan villkor med innebörden att kameran exempelvis inte får övervaka läktare vid bassäng. Ofta beror denna anmärkning på felriktade kameror med hänsyn just till meddelade villkor.

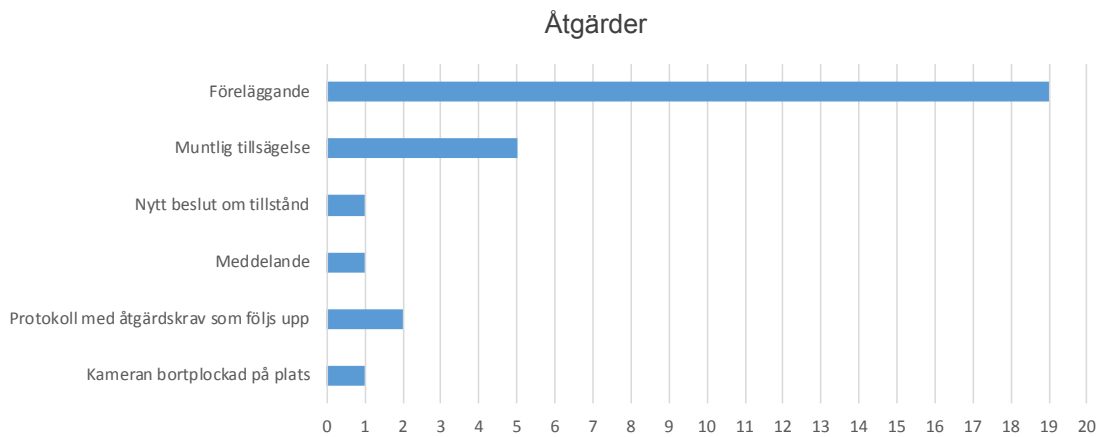
I många tillstånd anges specifika tider då övervakning får ske. Det kan i tillstånden även gälla olika villkor och tider för olika kameror. Länsstyrelserna har vid tillsynen konstaterat att tre badanläggningar övervakar under tider som inte överensstämmer med tillståndet. Vidare har några fall konstaterats där bildinspelning sker från kameror som inte får spela in.

Anmärkningar för 29 objekt

Åtgärder med anledning av brister vid tillsyn

Totalt har länsstyrelserna utfärdat 19 förelägganden med anledning av de anmärkningar som uppmärksammats vid granskningen. Badanläggningarna har förelagts att åtgärda de anmärkningar som framkommit vid granskningen. Vid mindre överträdelser har en femtedel av länsstyrelserna angett att de lämnat muntliga tillsägelser till tillståndshavaren. Någon länsstyrelse har uppgett att man uppmanat att kameran ska monteras ned på plats och att man meddelat nytt beslut om tillstånd i enlighet med förhållandena på platsen. Ytterligare en åtgärd som rapporterats är att protokoll upprättas med åtgärdskrav som sedan har följts upp.

Slutsatser

Syftet med länsstyrelsens tillsyn är att se till att de lagar som beslutats av riksdagen följs och att reglerna är lika för alla. Tillsyn är en av länsstyrelsens kärnuppgifter och en uppgift som blir allt mer central i länsstyrelsens verksamhet.

Under år 2016 har länsstyrelserna tillsammans granskat 145 badanläggningar. Som tidigare nämnts bedriver länsstyrelserna tillsyn över kameraövervakning av platser dit allmänheten har tillträde. Endast 40 av de granskade anläggningar hade kameror som kan riktas mot plats dit allmänheten har tillträde och omfattas därmed av länsstyrelsernas tillsyn. Totalt fick 29 anläggningar någon typ av anmärkning, vilket motsvarar cirka 75 % av badanläggningarna som hade kameror. Orsaken till överträdelser av kameraövervakningslagen är vanligtvis bristande kunskap om vad som gäller.

Om man delar in granskningen på länsnivå hade Dalarna, Halland och Stockholms län den högsta andelen badanläggningar som bedrev kameraövervakning i strid med kameraövervakningslagen. Samtliga anläggningar som granskats i dessa län fick någon typ av anmärkning. I Blekinge, Jämtland och Norrbottens län saknade alla granskade anläggningar kameror som kan riktas mot plats dit allmänheten har tillträde.

Samtliga granskade objekt är platser där övervakningen som bedrivs riskerar att träffa en stor krets av människor. Badanläggningar är en plats som är mycket känslig ur integritetssynpunkt eftersom det är en plats för rekreation, som enskilda besöker på sin fritid men som i vissa fall även besöks inom arbetet vid exempelvis tjänsteresor och konferenser. Besökarna är även vanligtvis lättklädda. Integritetsintresset är därför mycket högt på badanläggningar.

Av granskningen kan man se att en förhållandevis stor del av anmärkningarna avser att kamerorna har ett för stort upptagningsområde. När det gäller upptagningsområdet provas detta i enlighet med vad som framgår av ansökan och i vissa fall begränsas upptagningsområdet i tillståndet. Det kan exempelvis vara viktigt att begränsa upptagningsområdet om en kassakamera vid badanläggningens servering även kan övervaka ätande gäster. Risker är därför stor att allmänheten utsätts för otillbörlig integritetskränkning om upptagningsområdet för kamerorna är större än tillåtet.

Länsstyrelsernas granskning visar vidare att 7,5 % av anläggningarna helt saknar tillstånd. Länsstyrelserna ser allvarligt på att badanläggningar sätter upp övervakningskameror utan tillstånd samt att de tillstånd som har meddelats inte följs.

Granskningen visar också att flera anläggningar spelar in material från kameror som inte får spela in. Eftersom bildinspelning ytterligare ökar risken för integritetsintrång är detta också en mycket allvarlig anmärkning.

Vid kameraövervakning som riktas mot en plats dit allmänheten har tillträde finns ett krav på att området skyltas med att kameraövervakning samt eventuell ljudavlyssning sker samt vem som är ansvarig för övervakning. Syftet med kravet på skyltning är att den enskilde medborgaren ska kunna välja om man vill bli övervakad eller inte. Om skyltningen inte är tillräcklig eller helt saknas är det mycket svårare för den enskilde att göra detta val. Det är därför allvarligt att mer än en fjärdedel av de granskade anläggningarna som har tillstånd saknade tydlig skyltning.

Utifrån det resultat som redovisats anser länsstyrelserna att det är viktigt att fortsättningsvis bedriva tillsyn över verksamheter som omfattas av kameralagstiftningen och att detta sker efter en riskvärdering. Länsstyrelserna anser också att det är viktigt att följa upp resultatet från denna tillsyn.

Tabell sammanställning av tillsynen

Bilaga 1

Länsstyrelsen i	Antal granskade	Anläggningar med kameror som kan riktas mot plats dit allmänheten har tillträde	Saknade tydlig skyltning	Anläggningar som får anmärkningar	Anläggningar med kameror som saknade tillstånd	Antalet kameror översteg antal i meddelat tillstånd	Kameror var inte placerade enligt meddelat tillstånd	Övervakningen skedde utanför tillåtet område	Övervakningen skedde inte enligt de tidsintervall som anges i meddelat tillstånd
Blekinge	6	0							
Dalarna	4	4	4	4		2	1	3	
Gotland	9	2	2	2					
Gävleborg	4	3	2	2	1				
Halland	1	1	1	1				1	1
Jämtland	25	0							
Jönköping	14	1							
Kronoberg	6	1		1			1		
Norrbottnen	2	0							
Skåne	2	2		1				1	
Stockholm	5	5		5		2		2	1
Södermanland	5	2		2	1			1	
Uppsala	14	2	2	2		1	1		
Värmland	16	2		1		1			
Västerbotten	4	2		1					
Västernorrland	7	3		3	1	2	2		
Västmanland	2	1							
Västra Götaland	6	6		3		2	2	3	1
Örebro	4	2	1	1		1			
Östergötland	9	1							
Totalt	145	40	12	29	3	11	7	11	3

Länsstyrelsen i	Har inte sett till att inte fler än nödvändigt har tillgång till inspelat material	Särskilda villkor: Inspelning från kameror som inte fick spela in	Åtgärd: Föreläggande	Åtgärd: Muntlig tillsägelse	Åtgärd: Nytt beslut om tillstånd	Åtgärd: Meddelande	Åtgärd: Protokoll med åtgärdskrav som följs upp	Åtgärd: Kameran plockades bort på plats
Blekinge								
Dalarna			4					
Gotland				2				
Gävleborg			1	1				
Halland			1					
Jämtland								
Jönköping								
Kronoberg					1			
Norrbottnen								
Skåne				1				
Stockholm	1	3	5					
Södermanland			2					
Uppsala				1		1		
Värmland			1					
Västerbotten		1	1					
Västernorrland							2	1
Västmanland								
Västra Götaland			3					
Örebro			1					
Östergötland								
Totalt	1	4	19	5	1	1	2	1

